

29 Rigveda: Purusha-hymnen

Teksten er fra den ældste af Vedaerne, Rigveda X,90 (måske 1200 f.Kr.). Her oversat fra sanskrit af Klara Preben Hansen.

Purusha betyder "mand", "menneske" eller "kosmisk væsen". Teksten er så mærkelig at man skal regne med at man ikke kan forklare alle detaljer. Det anbefales at fokusere på nogle få væsentlige punkter.

Tusindhovedet er Purusha, tusindøjet, tusindfodet. Han dækkede jorden overalt og rakte derud over ti fingerlængders mål.

Purushu er alt det som var, som er og kommer, endog herre over det udødelige, som han i kraft af føden vokser op forbi.

Så stor er hans storhed, og større endnu er Purusha. En fjerdedel af ham er alle væsener, tre fjerdedele af ham hvad der er udødeligt i himlen.

Med tre fjerdedele steg Purusha opad, en fjerdedel af ham blev atter til hernede. Så bredte han sig allesteds, til alt hvad der æder og hvad der ikke gør det.

Af ham opstod Viraj [en gud] og af Viraj Purusha. Da han var født bredte han sig udover jorden, fra vest til øst.

Da guderne ofrede med Purusha som offer, da var foråret offersmør, sommeren brænde og efteråret offergave.

Denne først fødte Purusha bestænkede de som offer på offergræsset; med ham ofrede guderne og seerne.

Fra dette fuldstændige offer blev det dryppende offersmør samlet. Til dyrene gjorde man det, til luftbårne dyr, til vilddyr og tamdyr.

Af dette fuldstændige offer fødtes hymnerne og sangene, versemålene fødtes af det, offerformularen blev født deraf.

Af dette fødtes hestene og alle de som har to tandrækker; køerne fødtes af det; deraf fødtes geder og får.

Da de sønderdelte Purusha, hvor mange dele delte de ham så i? Hans mund, hans arme, hans lår, hans fødder, hvad kaldes de?

Brahminen var hans mund, hans arme blev til kshatriyaen, hans lår til vais-hyaen, og af hans fødder fødtes shudraen.

Månen blev født af hans sind, af øjet fødtes solen, af munden Indra [tordenguden] og Agni [ilden/ildguden], af livsånden fødtes Vayu [vinden/vindguden].

Af navlen kom luftrummet, af hovedet opstod himlen, af fødderne jorden, verdenshjørnerne af hørelsen; således formede de verden.

Syv var hans offerstolper, tre gange syv brændestabler blev lagt dengang guderne ofrede og bandt Purusha som et offerdyr.

Med offeret ofrede guderne til offeret. Dette var de første offerregler. Disse kræfter nåede himlen, hvor de gamle Sadhyaer, guderne, er.